
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Parteneriatul pentru Buna Guvernare (2019-2021)

PROIECT

**Sușinere pentru consolidarea în continuare a eficienței și calității sistemului
judiciar din Republica Moldova**

Raport de evaluare

**a Strategiei de comunicare a Consiliului Superior al Magistraturii din
Republica Moldova și a Ghidului privind relațiile dintre sistemul
judecătoresc și mass-media**

Lucia Aprodu

Decembrie 2020

Acest document a fost elaborat ca parte a unui proiect cofinanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Punctele de vedere exprimate în prezentul document nu pot fi considerate în niciun fel ca reflectând opinia oficială a oricăreia dintre părți.

Cuprins

Scopul evaluării și documente consultate.....	3
Analiza Strategiei de comunicare a CSM din 2014.....	4
Recomandări	5
Analiza Ghidului privind relația dintre sistemul judecătoresc și mass-media din 2016.....	7
Rezumat în limba engleză.....	11

Scopul evaluării și documente consultate

Această evaluare este menită să fie o examinare critică a Strategiei de comunicare a Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova (în continuare Strategie) și a Ghidului privind relațiile dintre sistemul judecătoresc al Republicii Moldova și mass-media (în continuare Ghid) prin prisma aplicării recomandărilor CEPEJ în materie de comunicare.

Autoarea a elaborat evaluarea de față după consultarea Ghidului privind comunicarea cu mass-media și cu publicul pentru instanțe și autoritățile de urmărire penală, publicat în 2018 de Grupul de lucru CEPEJ privind calitatea justiției (în continuare - ghidul CEPEJ).

În documentul de mai jos, autoarea face referință și la evaluarea pregătită de onorabila doamna judecătoare Brigitte Koppenhöfer.

Totodată, ca și doamna Koppenhöfer, autoarea a considerat utilă consultarea Avizului nr. 7 (2005) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru Justiție și Societate, adoptat de CCJE al Consiliului Europei în cea de-a 6-a sesiune din noiembrie 2005 (în continuare Avizul nr. 7 al CCJE).

În același timp, autoarea a consultat Regulamentul cu privire la organizarea Serviciului de informare publică și relațiile cu mass-media, din 2013, Hotărârea CSM nr. 504/17 din 3 iun 2014 privind aprobarea Regulilor de conduită a justițiabililor și altor persoane în instanța judecătorească, și Codul de etică și conduită a judecătorului, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a judecătorilor în 2015, modificat în martie 2016.

Autoarea s-a ghidat și de prevederile legislației naționale a Republicii Moldova ce guvernează activitatea sistemul judecătoresc, dar și activitatea presei, inclusiv garantarea dreptului la liberă exprimare și asigurarea accesului la informație.

Totodată, ghidată de experiența proprie de activitate în media și expertiza în domeniul comunicării instituțiilor publice, inclusiv a instituțiilor din sistemul judecătoresc, autoarea analizează și gradul în care au fost realizate la modul practic prevederile Strategiei de comunicare a CSM din 2014, și ale Ghidului din 2016 în acești ani, și formulează mai multe recomandări pentru revizuirea, precizarea și actualizarea celor două acte, și însoțirea acestora cu planuri de acțiuni ce includ activități și măsuri concrete, indicatori, responsabili desemnați, termene de executare și - foarte important - buget respectiv.

Opiniile exprimate în această evaluare aparțin autoarei în capacitatea ei personală.

Analiza Strategiei de comunicare a CSM din 2014

Strategia de comunicare a CSM, aprobată în anul 2014, este un document strategic de termen mediu, ancorat în realitățile momentului în domeniul încrederii în justiție, a reformelor promovate în acest sector, a configurației politice și relațiilor dintre puterile de stat, și a configurației pieței media în Republica Moldova.

Strategia identifică mai multe constrângeri în comunicarea în justiție, valabile în 2014, și nesoluționate până în prezent:

- *Încrederea redusă a publicului în sectorul justiției;*
- *Pregătirea juridică slabă a cetățenilor;*
- *Capacitatea limitată a sistemului judecătoresc de a asigura comunicarea externă eficientă;*
- *Corupția percepută din sistem;*
- *Implicarea factorului politic în justiție.*

Pentru a le soluționa, Strategia propune patru direcții cheie de acțiune, fiecare cu acțiuni și instrumente de realizare proprii. Acestea sunt:

1. *Fortificarea capacităților angajaților CSM și din sistemul judecătoresc responsabili de comunicarea cu presa;*
2. *Asigurarea transparenței și comunicării eficiente cu publicul;*
3. *Îmbunătățirea imaginii CSM și a sistemului de justiție; și*
4. *Reacții prompte la situații de criză de imagine.*

Strategia conține o analiză a obiceiurilor de consum media a cetățenilor, a pieței media, și face o trecere în revistă a principalelor canale de comunicare ce urmează a fi folosite pentru realizarea strategiei. Documentul se încheie cu un capitol ce conține mesaje cheie ce urmează a fi utilizate în realizarea Strategiei:

- *CSM este o instituție transparentă, deschisă pentru presă;*
- *Puterea judecătorească este independentă;*
- *Reformele din justiție au succes;*
- *Părțile în proces sunt egale;*
- *Instanțele sunt imparțiale, și totuși*
- *Judecătorii sunt oameni și ei*

În forma aprobată de CSM, Strategia nu conține o analiză clasică SWAT (puncte forte și puncte slabe, riscuri și oportunități) în domeniul vizat, nu are definite scopul larg și obiectivele clare ale intervenției strategice, nu descrie detaliat și structurat publicul țintă vizat de strategie și modul în care se va relaționa cu fiecare public în parte. Deși unele instrumente și canale sunt menționate în document, acestea nu sunt descrise contextual: unde și în ce condiții pot fi folosite, cine le va aplica, care va fi auditoriul țintă, ce se va obține prin aplicarea instrumentului respectiv.

Mesajele cheie prezentate în strategie sunt generale, pe alocuri apologetice pentru sistem sau rupte de realitatea atitudinilor din societate.

Strategia nu are un plan de activități care să structureze clar etapele de realizare a obiectivelor stabilite în document. Din acest motiv, documentul practic nu este aplicabil în practică. Totodată, este dificilă și urmărirea progresului în realizarea activităților presupuse - și mai rar descrise sau definite - de Strategie.

Recomandări

Ghidul CEPEJ stabilește că o comunicare externă bine structurată poate contribui la îmbunătățirea imaginii sistemului judiciar. Asigurarea vizibilității și transparenței activității sistemului judecătoresc ajută la o mai bună înțelegere a justiției în societate. Aceasta ar putea fi baza valorică a unei noi Strategii de comunicare a sistemului judecătoresc, împreună cu o analiză a situației curente și a eforturilor anterioare realizate în acest domeniu.

Deși Ghidul CEPEJ din 2018 nu face referire în detalii asupra unei structuri recomandate a unei Strategii de comunicare instituțională, autoarea este de acord cu remarcile doamnei judecătoare Brigitte Koppenhöfer privitor la structura documentului.

Într-o formulă clasică, strategiile sunt documente de parcurs pentru atingerea unui scop, și acestea conțin:

- Analiza problemei - puncte forte și puncte slabe, riscuri și oportunități;
- Scopul larg și obiective concrete; după caz, cu sub-obiective mai detaliate;
- Planul de intervenție: acțiunile, măsurile, activitățile ce trebuie realizate pentru a atinge obiectivele stabilite, iar, în final, scopul general;
- Instrumentarul folosit;
- Auditoriile țintă pentru diferite aspecte ale intervențiilor planificate, cu descrierea specificului acestora;
- Mesajele cheie ce vor fi comunicate în cadrul Strategiei;
- Efortul de monitorizare și evaluare a implementării activităților propuse, cu indicatori de progres clari și măsurabili

Aceste aspecte trebuie apoi structurate într-un plan de acțiuni ce conține o descriere calendaristică, cu durată și termene limită, a acțiunilor ce urmează a fi realizate. Planul conține acțiunile, perioada de realizare, instrumentele folosite, persoanele responsabile, auditoriile țintă, indicatorii de progres, și, după caz, alocarea de buget pentru realizarea acțiunilor.

Un asemenea plan poate conține atât acțiuni curente - de exemplu, comunicate de presă după ședințele CSM sau pregătirea și comunicările purtătorului de cuvânt în cazul examinării unei cauze de interes major în instanță - cât și acțiuni perene sau de bătaie lungă - cum ar fi elaborarea unui Ghid pentru jurnaliști în instanță, ce poate fi revizuit periodic, actualizarea identității vizuale și formatului anunțurilor din instanțe sau pregătirea unor materiale de educație juridică pentru cetățeni.¹

Pregătirea unui asemenea plan va necesita coordonarea cu departamentele de planificare la nivelul CSM: resurse umane, buget, planificare strategică. După caz și în funcție de anvergura acțiunilor gândite - de exemplu cu referire la rețeaua de comunicatori din justiție - aceste coordonări se pot face chiar la nivelul a întregului sistem judecătoresc, ceea ce ar fi un efect secundar foarte necesar pentru coeziunea mesajelor din justiție. O asemenea pregătire va integra planul de acțiuni al Strategiei de comunicare în activitatea curentă, zilnică, a CSM și a instanțelor de judecată.

În raportul de evaluare semnat de doamna judecătoare Brigitte Koppenhöfer, d-ei prezintă în tabele mai multe exemple de obiective de comunicare împărțite pe acțiuni, cu responsabili, frecvențe sau perioade de realizare. Acestea se pot regăsi într-un plan de acțiuni ca cel descris mai sus dacă instituțiile vizate vor considera oportună structurarea obiectivelor după planul propus.

¹ Un exemplu ilustrativ în acest sens ar putea fi structura Strategiei de comunicare a Parlamentului pentru 2017-2020: <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=pxNYncFWIRQ%3D&tabid=212&language=ro-RO>

Din punctul de vedere al autoarei prezentului raport de evaluare, o revizuire a Strategiei de comunicare a CSM pentru 2014 ar putea începe cu auditul implementării ei, analiza rezultatelor obținute, evaluarea motivelor eșecurilor și lecțiilor învățate. În anii 2014-2020, sistemul judecătoresc a trecut prin schimbări structurale care ar putea continua în perioada ce urmează. Piața media a fost reformatată esențial în ultimii ani, mai ales de TV și online, iar rolul rețelelor sociale a crescut și mai mult. Ghidul CEPEJ din 2018 face referire la tendințele globale din media (4.6, 4.7) și recomandă reflectarea lor în comunicarea instanțelor. Astfel, o nouă Strategie de comunicare a CSM ar trebui să încorporeze aceste schimbări, atribuind noilor canale de comunicare un rol clar. De exemplu, CSM poate avea canal pe Instagram dacă decide să producă și să disemineze conținut educațional pentru tineri.

Dincolo de urmărirea unei structuri logice clasice în rescrierea Strategiei de comunicare a CSM, autoarea prezentului raport de evaluare ar recomanda verificarea ipotezelor de comunicare înaintate prin testarea unei alte optici în ceea ce privește logica intervenției strategice de comunicare:

Odată ce încrederea în justiție rămâne mică, integritatea magistraților este contestată, nivelul de educație juridică e scăzut, cetățenii nu cred că reformele din sistemul judecătoresc au produs rezultate consistente, ingerințele politicului în justiție continuă, sistemul judecătoresc nu are o rețea puternică de comunicatori și proceduri de comunicare și nu a construit relații trainice cu mass-media, liniile directe ale următoarei Strategii ar putea fi, după cum urmează:

- Consolidarea infrastructurii de comunicare în sistem - prioritizarea desemnării și pregătirii purtătorilor de cuvânt în cadrul CSM și în instanțe, de preferat în format magistrat + funcționar senior din cancelarie sau secretariat, și consolidarea comunicării interne;
- Auditul periodic al comunicării publice a sistemului judecătoresc și eliminarea neajunsurilor și impedimentelor descoperite - de la calitatea mesajelor afișate din instanțe și utilitatea paginilor web până la interacțiunea cu jurnaliștii de investigație;
- Pregătirea de gestionarea crizelor și comunicarea de criză - celule de criză, proceduri, mesaje, vorbitori, exerciții de testare;
- Planificarea activității de comunicare la nivel de sistem axate pe campanii de comunicare: de informare, sensibilizare, schimbare de atitudine sau schimbare de comportament;
- Campaniile de educare juridică a cetățenilor ar putea deveni parte permanentă a comunicării externe proactive a sistemului judecătoresc;
- Menținerea unor canale de feedback pentru publicul țintă, cetățeni, justițiabili și media, care ar dezvolta cultura de transparență în sistem, unul tradițional închis, și ar permite măsurarea progresului pe indicatorul încrederii în justiție.
- Incorporarea gândirii și efortului de comunicare în activitatea curentă a sistemului prin bugetarea adecvată a acțiunilor planificate.

Analiza Ghidului privind relația dintre sistemul judecătoresc și mass-media din 2016

Ghidul privind relația dintre sistemul judecătoresc și mass-media a fost aprobat în 2016 și vine în continuarea logicii descrise în Strategia de comunicare a CSM din 2014. Scopul documentului este asigurarea unei comunicări publice predictibile, coerente și unitare care să faciliteze accesul publicului, prin intermediul presei, la informațiile de interes public din sistemul judecătoresc. Acesta, ca și Strategia CSM, promovează transparența și vizibilitatea sectorului justiției, pentru a asigura că cetățenii înțeleg mai bine rolul justiției în sistemul public și asigurarea statului de drept.

Gândit ca un instrument ce va fi folosit în activitatea zilnică de comunicatorii din sistemul judecătoresc, dar poate fi consultat și de jurnaliști, Ghidul este în general bine structurat. El descrie rolul și responsabilitățile purtătorilor de cuvânt ai CSM și ai celor din instanțe în realizarea comunicării externe a sistemului judecătoresc, organizarea activității de comunicare în sistem în general, procedurile de solicitare și oferire de informații, accesul presei la informațiile din dosar la diferite etape ale cauzei penale și în sala de judecată, de la audierile preliminare până la pronunțarea sentinței și accesul la informații pe dosare civile.

În raportul său de evaluare, doamna judecătoare Koppenhöfer face o analiză punctată a Ghidului, secțiune cu secțiune. Cu referire la Capitolul 1, autoarea prezentului raport este de acord cu o bună parte a remarcilor doamnei judecătoare.

Structura propusă, în care purtătorul de cuvânt este președintele CSM sau al instanței sau șeful secției relații publice din cadrul secretariatului sau cancelariei (art. 2), este conformă recomandărilor CEPEJ și CCJE. O activitate optimă în acest sens ar fi asigurată de lucrul în tandem al unu magistrat (sau magistrat și supleant) și unui funcționar pregătit în domeniul comunicării. În cazul CSM, șeful Consiliului poate desemna și alți membri ca purtători de cuvânt supleanți; în instanțe, președintele instanței poate proceda la fel.

În redacția actuală a Ghidului, formula de lucru este ambiguă (magistrat/funcționar, nu magistrat + funcționar) și ar trebui precizată.

De acord cu remarca doamnei judecătoare despre faptul că purtătorul de cuvânt trebuie să fie la dispoziția presei nu doar în timpul orelor de lucru, dar și după program (art. 4).

La fel, autoarea sprijină remarcile doamnei judecătoare referitor la conținutul articolelor 1-11, și anume că funcția purtătorilor de cuvânt - și a comunicării externe a sistemului judecătoresc în general - este nu doar gestionarea tehnică a relației cu mass-media, oferirea de informații la solicitare și respectarea procedurilor și rigorilor, dar și educarea publicului, prin intermediul media, despre procedura judiciară, despre locul și rolul justiției în sistemul public și statul de drept, transmiterea unor mesaje de dechidere și transparență și, în consecință, îmbunătățirea imaginii sectorului și încrederii în justiție. Ghidul CEPEJ, capitolul 9, reflectă în mare aceste responsabilități. Notez aici că schimbarea de abordare propusă în prima parte a acestui raport pentru revizuirea Strategiei de comunicare a CSM la fel conține această definiție mai largă rolului comunicării în justiție.

Reflectarea fidelă a acestor funcții înțelese larg ar presupune revizuirea conținutului acestor articole 1-11 - iar în consecință și ar putea duce și la consolidarea statutului efectiv al purtătorului de cuvânt în structura CSM și a instanțelor.

Totodată, autoarea prezentului raport ar dori să menționeze, legat de conținutul Capitolului 1 al Ghidului, care se referă la structura de comunicare și purtătorii de cuvânt desemnați, că *structura prezentată în Ghid nu a fost realizată pe deplin în practică*. După părerea mea, după reorganizarea judiciară și schimbările în structura de personal și modul de funcționare, distanța dintre magistrați și funcționarii cu competențe în domeniul relațiilor cu presa pare să fi crescut. Un aspect de care trebuie ținut cont este asigurarea prezenței unui purtător de cuvânt la fiecare sediu al instanței (de ex. la judecătoria Chișinău, care are 5 sedii diferite).

În prezent este destul de dificil să identifici responsabilii de comunicare în CSM și instanțe. Datele acestora sunt ascunse în organigrama instanței, în secții cu competențe multiple, între colegi și kolege responsabile de monitorizare politici sau analiză legislație. Numele și datele de contact ale purtătorilor de cuvânt nu sunt ușor de găsit nici pe pagina web a CSM. Nu există o listă comună a responsabililor de comunicare cu presa din CSM și instanțele pe pagina Consiliului, după cum prevede Ghidul în art. 5 (2).

Ghidul conține mai multe prevederi și activități care nu se realizează. Bunăoară, CSM nu produce un buletin informativ lunar, după cum sugerează art. 17.

La fel, după prevederile art. 12 și 13 ale Ghidului, conținutul paginilor web ale CSM și ale instanțelor lasă de dorit la capitolul informației accesibile și limbajului prietenos pentru oameni. Doar pagina CSM conține periodic comunicate de presă de la ședințe sau opinii despre unele evoluții din sector. Deși instanțele au pagini web noi (realizate cu sprijinul unui program USAID), cu structură unificată și identitate corporativă unică, conținutul acestora lasă de dorit și trebuie îmbunătățit.

Recomandarea generală a Ghidului CEJEP (cap. 6.2.1) este ca instanțele să comunice, în textele, declarațiile, afișele, anunțurile, comunicatele sale ținând publicul larg, nespecialist. În prezent, acest principiu nu se respectă în sistemul judecătoresc din Republica Moldova. O prevedere în acest sens ar fi binevenită în Ghid, urmată, la necesitate, de un program de instruire pe scrierea textelor de comunicare pentru responsabilii de presă și funcționarii din cancelarii și secretariatul CSM.

Tot aici, având în vedere importanța în creștere a rețelelor sociale ca instrumente și canale de transmisiune de informație nealterată către publicul țintă, Ghidul ar putea face referire la întreținerea paginii de Facebook a CSM și crearea și popularea unor profiluri sau pagini pe alte rețele de comunicare, în funcție de scopul propus, și la genul de informație ce va fi publicată. Responsabilii de comunicare din CSM și instanțe ar fi și persoanele ce administrează conținutul paginilor respective.

La fel, Ghidul nu conține referințe concrete la instrumentele la dispoziția responsabililor de presă, și nici la asigurarea materială pentru realizarea/utilizarea acestora. După cum remarcă, pe bună dreptate, doamna judecătoare Koppenhöfer, acestea ar putea fi descrise undeva în capitolul 2, secțiunile 2 sau 3: comunicatul de presă, interviul, materialul video, filmarea, briefingul și/sau conferința de presă, conferința video, transmisiunea live etc.

În condițiile descrise mai sus, și având în vedere avantajele, dar și dezavantajele procedurii, descrise în Ghidul CEPEJ (pt 4.12), autoarea e de părere că procedura de acreditare a jurnaliștilor în cadrul CSM și în instanțe ar trebui eliminată. Instrumentul a fost contestat de o bună parte a instituțiilor media la etapa consultării Ghidului, iar pe parcursul anilor nu și-a dovedit eficiența. Totodată, acesta nu constituie un impediment pentru accesul în instanțe sau la ședințele CSM și structurilor acestuia. În

consecință, în 4 ani de testare, el s-a dovedit inutil. Acreditarea poate fi înlocuită, în spiritul ideii inițiale, cu un club de presă pentru jurnaliștii specializați în justiție.

Totodată Ghidul face referire la rolul responsabilului de relațiile cu presa/purtătorului de cuvânt în monitorizarea presei, informarea breslei despre materialele ce îi vizează pe judecători (art.7, 8), formularea reacțiilor la materiale ce conțin inexactități sau necesită drept la replică (art. 13, 16), urmărirea tendințelor din media și ghidarea magistraților din instanțe și a membrilor CSM în comunicarea lor publică.

Doamna Koppenhöfer se referă la aspectele menționate în paragraful anterior, alături de prevederile art. 14 din Ghid, despre colaborarea dintre comunicatorii CSM și din instanțe, ca și prevederi de comunicare internă. Autoarea prezentului raport consideră că aceste aspecte ar putea fi combinate într-un compartiment separat, dedicat comunicării interne. Acesta ar putea conține și prevederi suplimentare, ce ar viza instruirea periodică a funcționarilor și magistraților responsabili de comunicare, dar și elaborarea unor produse informaționale - buletine informative, campanii - pentru magistrați și angajații din sistem, pentru încurajarea coeziunii corporative și înțelegerii mai bune a modului în care trebuie administrată comunicarea publică a sistemului judecătoresc în beneficiul comun al breslei și al societății.

Un alt compartiment în cadrul Ghidului ar putea fi dedicat gestionării crizelor (în prezent vizate în art 14 (3) din Ghid). Acesta poate descrie pe scurt procedurile, activarea și funcționarea celulei de criză, și punctele de contact cu mass-media în caz de criză. Un asemenea compartiment ar putea viza dreptul la replică și gestionarea tratamentului incorect al judecătorilor în presă. Ghidul CEPEJ, Capitolul 7, p. 219 și 221 descrie abordările recomandate în acest sens. Compartimentul dedicat gestionării crizelor trebuie însoțit ulterior cu elaborarea unor proceduri tipizate pentru crize, cu formulare tip pentru celula de criză, check-list și plan de măsuri, și integrarea unor exerciții de criză periodice pentru instruirea personalului implicat.

Autoarea acestui raport sprijină comentariile doamnei Koppenhöfer ce vizează prevederile din Capitolul II din Ghid, accesul în sala de ședință și la informații pentru jurnaliști în cadrul procesului penal, și Capitolul III, accesul la ședințele pe cauze civile.

Astfel, accesul presei în sala de judecată trebuie permis în toate cazurile cu excepția celor prevăzute expres de legislație (ședințe închise, audierea minorilor etc.), iar acest lucru trebuie adus la cunoștința tuturor magistraților. Chiar dacă instinctul magistratului, în unele cazuri, este să intervină pentru a decide dacă permite sau nu acest lucru², asta constituie o formă de limitare a accesului la informații publice, care, dincolo de efectul juridic, dăunează intenției breslei de a transmite semnal de transparență către societate.

Limitarea accesului ar putea fi cauzată de lipsa de spațiu - dar asemenea decizii trebuie agreate cu jurnaliștii prezenți. În asemenea cazuri Ghidul CEPEJ recomandă asigurarea transmisiunii digitale a ședinței, la care să aibă acces toată presa sau trecerea într-o sală mai spațioasă, cu rezervarea unui spațiu suficient pentru jurnaliști. Acolo unde acest lucru este posibil, el trebuie realizat. În condițiile Republicii Moldova, este mai simplu să găsești o sală mai mare decât să instalezi în instanțe echipament pentru transmisiuni live, cu angajarea personalului respectiv.

² În conformitate cu prevederea Regulilor de conduită ale justițiabililor, 2014, capitolul 4, pct. 14 h

În condițiile vieții moderne, conectate la internet de viteză mare, folosirea echipamentelor tehnice (art. 29) și transmisiunile în direct (art. 31-32) sunt practic inevitabile în activitatea presei, iar restricționarea acestora în sala de judecată ar putea fi considerată de aceștia arbitrară și nerezonabilă. De aceea autoarea susține opinia judecătorei că orice limitări ale accesului presei în sala de judecată trebuie prevăzute expres în lege.

Totodată, accesul la materialele cauzei (art 21-22) trebuie reglementat într-un mod în care ar respecta limitările impuse de procedura judiciară, satisfacând totodată nevoia de a obține și difuza informații de interes public. După cum remarcă și judecătoreea, Avizul nr. 7 al CCJE recomandă oferirea unor informații din dosar presei în format de sumar, de precizări sau de răspunsuri la întrebări, în limitele permise de lege.

Aceleași condiții de acces în sala de judecată și la materialele cauzei trebuie asigurate pentru procesele penale și cele civile (art. 39-40).

Rezumat în limba engleză

Summary of findings and recommendations

The consultant examined the contents of the Communications Strategy of the Supreme Council of Magistrates of Moldova, and the Guide for relations between the judiciary and the mass media in Moldova, from the perspective of integrating the vision and recommendations of 2018 CEPEJ Guide and concluded the following:

Pertaining to the Communications Strategy of the SCM:

- The consultant agrees with most of the recommendations put forth by judge Brigitte Koppenhöfer in her assessment report. This is primarily with regard to the logical framework of the document, the structure of the Strategy and absence of an action plan, a system to track progress and assess the planned measures.

- At the same time, the consultant notes that, given the changes in the structure of the Moldovan judiciary, the consistently low public confidence in the sector, the multiple waves of reform which generated reform fatigue and inconsistent communication efforts so far, an alternative optic could be useful when putting together a new Communications Strategy for the judiciary. The new optic is in line with overall vision of the CEJEP Guide (chapter 1, 1.2, 1.4, chapter 2), which posits that visibility and transparency can improve the image of the judiciary, and that judicial communication must inform, ease access, educate and enlighten the public.

- The consultant recommends verifying the communication hypotheses put forward by testing a different perspective on the logic of strategic communication intervention:

Since confidence in the judiciary remains low, the integrity of magistrates is challenged, the level of legal education is low, citizens have little confidence that judicial reforms have produced consistent results, political interference in justice continues, the judiciary does not have a strong network of communicators and communication procedures, and failed to build lasting relationships with the media, the next Strategy could focus on the following:

- Strengthening the communication infrastructure in the system - prioritizing the appointment and training of spokespersons within the SCM and in the courts, preferably in the format of magistrate + senior clerk in the chancellery or secretariat, and strengthening internal communication;
- Periodic audit of the public communication of the judicial system and elimination of the shortcomings and impediments discovered - from the quality of the notices and messages displayed in courts and the user experiences on the websites to the interaction with investigative journalists;
- Crisis management and preparation of crisis communication - crisis cells, procedures, messages, speakers, testing exercises;
- Planning communication activities largely based on communication campaigns: information, awareness, attitude change or behavior change of campaigns;

- Legal education campaigns for citizens could become a permanent part of the proactive external communication of the judiciary;
- Maintaining feedback channels for the target audience, citizens, parties of the trial and the media, which would promote a culture of transparency in a traditionally closed system, and would allow to measure progress on the public trust in justice.
- Incorporation of communication planning and work in the current activities of the judiciary through adequate budgeting of planned actions.

Pertaining to the Guide on the relation between the Moldovan judiciary and the mass-media:

- The consultant agrees with the conclusions drawn by judge Koppenhöfer in her report on Chapter 1 of the Guide, with particular regard to the goal, purpose, responsibilities, duties, and tools of media officers/spokespeople., which should be expanded to be consistent with CEPEJ recommendations;
- The consultant notes that, in practice, numerous provisions of the Guide, Chapter 1, sections 1 and 2, are not enforced, that in many cases media officers are lower ranking officials in the secretariat and, after the latest court reform, they have been removed further from the management. The contact information of media officers is not readily available on the CSM and courts' websites. It should be made available as soon as possible.
- The consultant recommends that a decision be made to appoint teams of judges and senior staff to communication roles, to ensure a proper delivery of this work, and the cooperation of other offices of the courts or Council.
- At the same time, the consultant urges to include a provision in the Guide and in the rule book of the judiciary that all the messages communicated by the Council and courts be treated as targeting a general audience of non-specialists. This will serve as an additional boost to produce more friendly content for the public. If needed, such a provision could be followed by a comprehensive training program on public writing for court staff.
- The consultant also agrees with the proposal to describe the tools and channels media officers work with in the Guide, with an outline of their use.
- The consultant also agrees with judge Koppenhöfer on the need for a separate chapter on internal communications. This could also cover the network of media officers, training sessions, and internal consultations and procedure for handling attacks or unfair treatment of judges in the media;
- The consultant believes that there should be a separate chapter of crisis communication briefly describing what needs to be done in a crisis: crisis cell, decisions and messaging, role of designated spokespersons, agreed procedures, etc. The chapter should be accompanied by a separate rule book for crisis communications and, as judge Koppenhöfer suggested, regular exercises to test the team response;

- The consultant recommends to drop the accreditation procedure in its current version as it has been criticized by the media and is largely pointless at this time. It could be replaced with a press club for specialized reporters;

- The consultant agrees with the comments that any limitation of access to hearings should be provided by law and not be at the latitude of the judge, as this would not be in the spirit of CEPEJ recommendations and could be construed as a restriction of the media freedom and access to information. Furthermore, courts should aim to provide reasonable accommodation to media inquiries to ensure their access;

- With regard to using technical means and broadcasting in the courtroom, the consultant agrees that, in the modern society, it is largely impossible to control their use and they could be used without interfering with the proceedings, thus should be allowed, with respect to the judicial procedure. Similarly, information from court files and cases should also be provided in a way that observes legal restrictions, but also ensures the legitimate public interest in the matter.